

19 בינואר 2009

חוזר 1/09 - מאמר בנושא: ניהול פנקסי חשבונות וניכוי מס במקור

אנו מתכבדים לשלוח את חוזר מספר 1/09 בתחום מוסדות הציבור. בחוזר זה נסקור בקצרה את הוראות ניהול פנקסי חשבונות החלים על מוסדות הציבור וחובת ניכוי מס במקור לספקים ונותני שירותים.

1. ניהול פנקסי חשבונות :

1.1. מוסדות הציבור מחויבים בניהול פנקסי חשבונות ממספר מקורות חוקיים :

1.1.1. הוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות על ידי מוסד), תשנ"ב – 1992 (להלן 'הוראות ניהול

פנקסים').

1.1.1.2. חוק העמותות.

1.1.1.3. חוק החברות לגבי מוסדות המאוגדים כחברות לתועלת הציבור.

1.2. הוראות החוקים השונים מחילות חובת ניהול הנהלת חשבונות בשיטה החד צידית או בשיטה הכפולה בהתאם להיקף פעילות המוסד ולמחזור השנתי שלו, למעט חוק החברות המחייב חובת ניהול הנהלת חשבונות כפולה ללא קשר להיקף הפעילות ולמחזור השנתי.

1.3. בהתאם להוראות חוק העמותות עמותה שמחזור ההכנסות שלה הינו עד סך של כ- 1,070,000 ש"ח פטורה מניהול הנהלת חשבונות בשיטה הכפולה. בהתאם להוראות מס הכנסה עמותה שמחזור ההכנסות שלה הינו עד סך של 500,000 ש"ח פטורה מניהול הנהלת חשבונות כפולה. יוצא מכך שעמותות במחזור שנתי של עד 500,000 ש"ח יכולות לנהל את החשבונות בשיטה החד צידית. יחד עם זאת יודגש שניהול הנהלת חשבונות בשיטה החד צידית מפחיתה באופן מהותי את הבקרה ויכולת הביקורת הכספית בעמותה ומקשה מאוד על הכנת מאזן הנדרש להגשה על פי החוק.

1.4. להלן הוראות ניהול פנקסים החלים על מוסדות החייבים בניהול פנקסים בשיטה הכפולה ודגשים לגבי ההוראות:

1.4.1. ניהול ספר קופה: ספר קופה יהיה ספר כרוך או חשבון במסגרת הנהלת החשבונות. הרישום בספר קופה יעשה עד 3 ימים מיום ביצוע הפעולה (קבלת התקבול או הפקדתו). מוסד המפקיד את כל תקבוליו או כל תקבוליו מסוג מסויים ביום קבלתם או למחרת, יהיה פטור מרישום תקבולים אלה בספר הקופה.

1.4.2. שוברי קבלה:

1.4.2.1. תקבולים בשל מכירת נכסים, או מתן שירותים ירשמו בפנקס קבלות נפרד.

1.4.2.2. תקבולים בשל תרומות ירשמו בפנקס קבלות נפרד. על כל קבלה בפנקס זה תודפס בצורה בולטת המילה 'תרומה'. מוסד אשר לו אישור תרומות לפי סעיף 46 יוסיף גם את המילים 'למוסד אישור מס הכנסה לפי סעיף 46 לפקודה'.

1.4.2.3. בהתאם להוראות ניהול פנקסים מותר לציין בקבלה במקום שם המשלם את המילים 'תרומה בעילום שם'. יחד עם זאת חוק העמותות מחייב את העמותה לציין בדוחות הכספיים את שמות התורמים שתרמו כל אחד מעל 20,000 ש"ח בשנה, אלא אם כן התקבל אישור רשם העמותות לאי פרסום השם.

1.4.3. חשבון הכנסות שבו ירשמו בנפרד הכנסות בשל:

1.4.3.1. הקצבות והשתתפויות מאחרים.

1.4.3.2. תרומות.

1.4.3.3. הכנסות מריבית והפרשי הצמדה.

- 1.4.3.4. הכנסות מהשכרה.
- 1.4.3.5. תקבולים מדמי חבר.
- 1.4.3.6. הכנסות ממכירת שירותים ונכסים שאינם משמשים במישרין למטרה הציבורית של המוסד.
- 1.4.3.7. תמורה בעד מכירת רכוש קבוע.
- 1.4.3.8. הכנסות מריבית והפרשי הצמדה שחל עליהם סעיף 3(ח) לפקודה.
- 1.4.3.9. תרומות מישות מדינית זרה כהגדרתה בחוק העמותות.
- 1.4.3.10. הכנסות אחרות.
- 1.4.4. ספר כרוך שבו ירשמו נכסים שהתקבלו כתרומות או מתנות. הרישום יכלול את שם הנותן או התורם, תיאור הנכס שנתקבל ומועד קבלתו.
- 1.4.5. חשבון הוצאות שבו ירשמו בנפרד הוצאות בשל:
- 1.4.5.1. תרומות והשתתפויות שניתנו לאדם אחר.
- 1.4.5.2. שכר עבודה והוצאות נלוות.
- 1.4.5.3. הוצאות הנהלה וכלליות.
- 1.4.5.4. הוצאות ריבית והפרשי הצמדה.
- 1.4.5.5. סכומים לרכישת שירותים ונכסים שאינם משמשים במישרין למטרה הציבורית של המוסד.
- 1.4.5.6. סכומים לרכישת נכסים הוניים.
- 1.4.5.7. רכישת אגרות חוב שחל עליהן סעיף 3(ח) לפקודה.
- 1.4.5.8. עסקות והלוואות שבוצעו בין העמותה לבין חבר ועד או קרוב של חבר ועד.
- 1.4.5.9. הוצאות אחרות.
- 1.5. מוסד שיש לו הכנסה מעסק ינהל, בנוסף לאמור לעיל, מערכת פנקסים נפרדת לגבי הכנסות מעסק, לפי ההוראות החלות על העסק.

הקפדה על קיום הוראות ניהול פנקסי חשבונות תמנע פסילת ספרי העמותה על כל המשתמע מכך. יש לציין שמס הכנסה פרסם לאחרונה שבביקורת ניהול פנקסים שערך בעמותה בירושלים נתגלו תרומות שלא יצאו בגינת קבלות.

2. ניכוי מס הכנסה במקור לספקים ונותני שירותים :

- 2.1. מוסד נדרש על פי הוראות החוק לנכות מס הכנסה מתשלומים שהוא משלם לספקים ונותני שירותים שלו. ההוראה העיקרית המחייבת ניכוי מס במקור היא 'צו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד שירותים או נכסים כהכנסה), התשל"ז - 1977. בנוסף קיימות הוראות לגבי ניכויים מסוגי תשלומים פרטניים כגון: שכר מרצים, מעניקי שירותי משרד, אומנים ואחרים.
- 2.2. מוסד ציבורי החייב לנהל הנהלת חשבונות כפולה לפי הוראות מס הכנסה חייב לנכות מס הכנסה במקור מתשלומים בעד שירותים ונכסים. בכלל זה נמנים כל המוסדות שלהם 10 עובדים ויותר, או מוסדות שמחזור ההכנסות שלהם באחת משלוש השנים שקדמו לשנת המס שלפני השנה הנוכחית (כלומר לבחינת שנת 2009 רלוונטיות השנים 2005-7) עלה על הסך שנקבע בהוראות (הסכומים המעודכנים הם: שנת 2007 - 2,900,000 ש"ח, שנת 2006 - 2,800,000 ש"ח, שנת 2005 - 2,700,000 ש"ח ושנת 2004 - 2,700,000 ש"ח).

2.3. חובת ניכוי במקור קיימת לגבי כל תשלום למעט תשלומים לספקים שהסכום השנתי המצטבר שלהם לא עלה על סך של 4,440 ₪. לגבי תשלומים לסוגי תשלום פרטניים, ההוראות מחמירות יותר ונדרש ניכוי גם מתשלום בסכומים נמוכים יותר.

2.4. מוסד החייב בניכוי מס במקור נדרש לדווח בדוחות החודשיים על הניכויים על כל התשלומים שהיו חייבים בניכוי, לרבות תשלומים מהם לא נוכה מס כלל, כיוון שהמקבל צירף אישור על פטור מניכוי מס. בדיווח זה יצויין מספר הספקים, סך התשלום לכל הספקים, לרבות ספקים להם לא נוכה מס כלל והמס שנוכה. בסוף כל שנה נדרש להגיש דוח מפורט עם פרטי הספקים.

הקפדה על קיום ההוראות בנוגע לניכוי מס הכנסה במקור תמנע מהמוסדות חיוב מיותר במס בעקבות ביקורות.